

Katılımcı Bütçelemeyi Etkileyen Başarı Faktörleri: New York Örneği¹

İsmail GÜNEŞ (https://orcid.org/0000-0001-9048-9433), Department of Public Finance, Çukurova University, Turkey; e-mail: ismailgunes@cu.edu.tr

Success Factors which Affecting Participatory Budgeting: A Case Study on New York²

Abstract

After over 2 decades of military dictatorship Brazil became a democracy in 1988. The Participatory Budget was formally introduced in Porto Alegre under the leadership of the Workers' Party in coalition with pro-democracy social movements. Interest in participatory budgeting is continuing to grow. Participatory Budgeting has now been instituted in over 1500 cities worldwide. In this study it has been aimed to introduce the basic criteria of participatory budgeting and to examine the factors affecting success in participatory budgeting. The sample of New York City, which is highly compatible with the factors we are dealing with, is analysed and the participatory budgeting process and its results are analysed.

Keywords : Participatory Budgeting, Good Governance, New York, Porto Alegre, Participatory Democracy, Budget.

JEL Classification Codes : H61, H72, H77, H83.

Öz

1989 yılında 20 yıllık askeri diktatörlük döneminden sonra Brezilya'nın Porto Alegre kentinde uygulama alanı bulan katılımcı bütçeleme aradan geçen 30 yılı aşkın süre içerisinde tüm dünyada 1500'ü aşan kentte uygulanan bir model haline almıştır. Çalışmamızın amacı katılımcı bütçelemenin temel ölçütlerini ortaya koymak ve katılımcı bütçelemede başarıyı etkileyen etmenleri incelemektir. Ele aldığımız etmenler açısından büyük oranda uyum gösteren New York kenti örneği incelenerek katılımcı bütçeleme süreci ve sonuçları analiz edilmiştir.

Anahtar Sözcükler : Katılımcı Bütçeleme, İyi Yönetişim, New York, Porto Alegre, Katılımcı Demokrasi, Bütçe.

¹ Bu makale Sosyoekonomi Derneği ile Hacettepe Üniversitesi Piyasa Ekonomisini ve Girişimciliği Geliştirme Merkezi tarafından Polonya'nın Varşova şehrinde, 24-25 Ekim 2019 tarihlerinde düzenlenen "Altıncı Uluslararası Sosyoekonomi Derneği Yıllık Buluşması"nda sunulan çalışmanın gözden geçirilmiş ve genişletilmiş halidir.

² This article is the revised and extended version of the paper presented in "6th International Annual Meeting of Sosyoekonomi Society" which was held by Sosyoekonomi Society and CMEE - Center for Market Economics and Entrepreneurship of Hacettepe University, in Warsaw/Poland, on October 24-25, 2019.

1. Giriş

Yerel toplulukların katılımcı araçlar kullanılarak bütçenin önceden belirlenmiş bir kısmını ya da yüzdesinin nasıl harcanacağı konusunda karar verdikleri demokratik ve katılımcı bir bütçeleme süreci kentler için alternatif bir bütçe sunumu ile hızlı büyümesine devam etmektedir. Bu sistemin vatandaş katılımını ve demokratik yenilemeyi teşvik ederken aynı zamanda katılımcı araçları ile vatandaş ve yönetenler arasında yeni köprüler kurulmasına neden olmaktadır. Bu anlamda katılımcı bütçeleme alternatifler sunmaktadır. Dünya deneyimleri bize şunu göstermektedir. Kent yaşamının çeşitli yönleriyle ilgili birçok vatandaş toplantısı, çalıştay ve istişare toplantısı düzenlenmesi kente aidiyeti artırmaktadır. Katılımcı bir şekilde bütçenin tasarlanması ise bugüne kadar hâkim değerler dizisi olan yukarıdan aşağıya bütçenin sunulması anlayışında ciddi değişimler yaratmaktadır. Vatandaş ve seçilmişler arasında daha fazla iş birliği ve daha fazla güvence verilmesi beraberinde şeffaflık sağlama yönünde önemli katkılar yapmaktadır. Çalışmamızda katılımcı bütçeleme sürecinde başarıyı etkileyen faktörleri analiz ettikten sonra dünyanın en önemli, metropollerinden biri olan New York katılımcı bütçe örneği incelenecektir.

2. Katılımcı Bütçenin Tanımı ve Kısa Tarihsel Gelişimi

Katılımcı bütçeleme, belirli bir coğrafi alanda yaşayan yerel toplulukların katılımcı araçlar kullanılarak bütçenin önceden belirlenmiş bir kısmını ya da yüzdesinin nasıl harcanacağı konusunda doğrudan karar verdikleri demokratik ve katılımcı bir bütçeleme sürecidir. Goldfrank'a göre katılımcı bütçeleme yönetim erkini elinde tutanların bütçe kararının bir kısmının katılımcı anlayışla yerel dinamikler eliyle kullanmasıdır (Goldfrank, 2006: 1-2). Dünya Bankası ise yenilikçi ve katılımcı bir mekanizma olarak kamusal bütçe karar alma sürecine vatandaşların katılımı yoluyla kamusal önceliklerin bildirilmesine olanak sağlayan kaynak dağılımı açısından daha adil olabilecek bir sistem olarak tanımlamaktadır (World Bank, 2016). Wampler ise vatandaşların doğrudan katılım sağlayarak kaynak tahsisatı sürecini etkiledikleri ve sosyal politikalara öncelik verilmesini sağlayan yöntem olarak tanımlar (Wampler, 2000: 2). Marquetti, Silva ve Campbell (2012: 63) ise yerel toplulukların kaynaklarının kullanımı konusunda doğrudan katılma hakkına sahip oldukları demokratik bir süreç olarak tanımlamaktadırlar.

Brezilya'nın Güneyinde Rio Grande do Sul eyaletinin başkenti olan Porto Alegre uygulaması sonrasında dünyada artan bir ilgiyle katılımcı bütçe konusu gündeme gelmiştir. Brezilya 20. yüzyıl boyunca, Latin Amerika'da süregelen sosyo-siyasal mücadelenin merkezinde yer almıştır. Brezilya'nın en güney eyaleti Rio Grande do Sul'un başkenti Porto Alegre'de katılımcı bütçelemenin doğduğu kent olarak dikkatleri çekmiştir (Novy & Leubolt, 2005: 2023). Porto Alegre 1772 yılında Portekiz'in Asor Adaları'ndan gelen göçmenlerce kurulmuştur. 19. yüzyıl sonlarında başta Almanya, İtalya ve Polonya olmak üzere Avrupa'nın birçok yerinden göçmen buraya gelmiştir. Bu nedenle nüfusunun tamamına yakını Avrupa kökenlidir (Çelebi, 2012). Her şeyden önce Porto Alegre'de sivil toplum kuruluşları, sendika veya mahalle örgütlenmesi geleneği 1950'li yıllara uzanmaktadır. Köklü bir geleneği vardır. Porto Alegre'nin Avrupalı göçmenlerden oluşması nedeniyle eğitim düzeyi yüksektir ve Brezilya için tarihsel süreçte ciddi insani bir sorun olan kölelik

uygulamaları azdır. Diktatörlüğe karşı toplumsal muhalefet geleneği bulunmaktadır. (Sakınç & Bursalıoğlu, 2014: 6).

Porto Alegre kentinde, İşçi Partisi tarafından uygulamaya konulan katılımcı demokrasi projesi sıradan vatandaşları hükümetin karar alma öncelikleriyle buluşturmuştur. Kamu kaynaklarının gecekondular gibi yetersiz alanlara ve temel sağlık hizmetleri gibi politika konularına tahsis etmesine yol açmıştır. Bu yönüyle sosyal adalete kuvvetli vurgu yapan bir uygulamadır. Katılımcı bütçeleme vatandaşların katılımcı olmayı, hükümetin işlevleri hakkında bilgi sahibi olmayı ve demokratik uygulamalara katılım sağladığı bir "demokrasi okulu" olarak tasarlanmıştır (Baiocchi, 2005). Güçlü sivil toplum geleneği olan ve göçmenlerle birlikte yaşama tecrübesine sahip Porto Alegre kenti muhalif özelliklerini de buna ekleyerek alternatif bir bütçe yöntemi ortayı koymayı başarmıştır. Porto Alegre 1996'da BM İstanbul Habitat zirvesinde "Kentsel Yenilik" alanında örnek gösterilmiştir. Pek çok akademisyen ve uluslararası kurum tarafından ilham verici bulunmuştur (Brown & Dillard & Hopper, 2015: 740).

Günümüzde 80'i aşkın Brezilya şehri, Porte Alegre'nin bu dönüşümünü takip ederek Porto Alegre modelini uygulamaktadır (Goldsmith & Vainer: 2001; De Sousa, 1998: 461-63). Brezilya'nın komşuları ikinci dalgada katılımcı bütçelemeyi kabul etmişlerdir. Hareketi takip eden 10 yıllık sürede Latin Amerika'da katılımcı bütçeyi uygulayan şehir sayısı 200'e ulaşmıştır. Peru'da, ulusal anayasa tüm belediyelerde katılımcı bütçe kullanmasını gerektirecek şekilde değiştirilmiştir. Arjantin, Ekvator, Uruguay ve Venezuela'daki şehirler ve belediyeler tarafından katılımcı bütçe kabul edilmiştir (Wampler & McNulty & Touchton, 2017: 1). 2000 yılından sonra özellikle Dünya Bankasını da yoksullukla mücadele politikalarında katılımcı bütçe uygulamalarına destek vermesi konuya olan ilgiyi artırmıştır (Dias, 2014: 33-34). Avrupa'da ilk katılımcı bütçe uygulamaları 1994'te İtalya'da (Grottammare), 1996'da İngiltere'de (Salford) ve 1998'de Almanya'da (Monchweiler) gerçekleştirilmiştir (Sakınç & Bursalıoğlu, 2014: 5). Katılımcı bütçe STK aktivistlerinin ve ayrıca 2001 Porto Alegre 'deki sosyal forumlara katılan yerel hükümet temsilcileri ve politikacılarının katkıları sonucu Avrupa'da hızla yayılmıştır.

Porto Alegre modeline en yakın Avrupa uygulamaları İspanya ve İtalya'da bulunmaktadır. Avrupa'da, Fransa, İtalya, Portekiz ve İskandinav ülkelerinde model uygulanmaktadır. Doğu Avrupa'da ise, katılımcı bütçeleme yerel ortaklarla iş birliği içinde, Dünya Bankası, UNO, USAID, GIZ gibi uluslararası kuruluşlar tarafından desteklenmektedir (Dias, 2014: 33-34). Bağışçılar ve uluslararası kuruluşlar katılımcı bütçeyi desteklemektedir. Sahra Altı Afrika'da uluslararası STK'lar ve çok taraflı kalkınma bankaları katılımcı bütçenin Kongo, Kenya, Mozambik, Güney Afrika ve Tanzanya'da uygulanmasına yardımcı olmuşlardır. Kuzey Amerika'da, kâr amacı gütmeyen Katılımcı Bütçeleme Projesi hem New York, Chicago gibi büyük hem de Greensboro, Vallejo gibi daha küçük yerlerde katılımcı bütçe projeleri üstlenen şehirlere teknik yardım ve araçlar sağlamıştır. Avrupa'da ise, Paris ve Madrid şu anda bu alanda öncü nitelikte şehirlerdir (Wampler & McNulty & Touchton, 2017: 1).

3. Katılımcı Bütçelemenin Temel Ölçütleri

Katılımcı bütçelemede bilimsel açıdan genel kabul görmüş veya katılımcı bütçeleme tanımlanırken göz önüne alınması gereken minimum kriterleri açıklayan tanımı yoktur. Bazı yerlerde katılımcı bütçe olarak adlandırılan prosedürler ile katılımcı bütçe karıştırılmaktadır (Sintomer & Herzberg & Röcke, 2008). Neredeyse belirli bir şeffaflık veya bilgilendirme ile yapılan iş ve işlemler de katılımcı bütçe olarak tanımlanmaktadır. Bu eksik bir yaklaşım olacaktır. Yönetimlerin halkın görüş, öneri ve beklentilerine cevap vermesi katılımcı bütçenin gerçekleştiği anlamı taşımaz. Katılımcı bütçe olabilmesinin bazı koşulları olmalıdır. Bu koşullar neler olabilir sorusuna yanıt aradığımızda Sintomer, Herzberg, Röcke vd. (2012) yaptıkları sınıflamada katılımcı bütçe yönteminin beş ana unsur üzerine kurulduğunu ifade etmişlerdir. Bu unsurlar tarafımızdan diğer yaklaşımlarda göz önüne alınarak yeniden ele alınmıştır. Kanımızca bir uygulamanın katılımcı bütçe olabilmesi için şu yedi niteliği taşıması gerekmektedir:

- Katılımcı Bütçe; kamu kaynaklarının tahsisi konusunda vatandaşa doğrudan katılım hakkı vermelidir. Vatandaş bütçenin belirlenen bir kısmının nerede ve nasıl kullanılacağı konusunda söz sahibi olmalı ve karar alabilmelidir. Belirli bütçesi ve hizmet alanı olan ve kaynak kullanma yetkisine sahip yönetimlerin vatandaşların ortak karar verebilecekleri bir tür "hemşerilik fonu" ya da "komşuluk fonu" olarak ifade edebileceğimiz bir kaynağın katılımcı anlayışla kullanımına izin vermesi gerekir. Bu durum kent bütçesinden belirli miktarda kaynak tahsis edilmesi anlamı taşır. Katılımcı demokrasi kuramı, oy kullanma hakkına sahip olan vatandaşların çerçevesini genişletmek ve oy verenlerin kamusal işler konusunda fikirlerini açıkça ifade edebilmesini sağlamak, irade oluşturmak ve karar aşamasına katılımın artırılmasını gerekli kılar (Çobanoğulları, Yereli, 2017: 112).
- Finansal Bütçe süreçleri tartışılmalı ve süreç katılımcı ve şeffaf olmalıdır: Bütçe kısıt olan kaynakların etkin kullanılmasıyla ilgilidir. Bu nedenle kısıt kaynakların nasıl dağılacığı sorusunun kaynak dağılımıyla ilgisi olduğu kadar sonuçları açısından gelirin yeniden dağılımı ve ekonomik istikrar ile de yakından ilgisi vardır. Bu sürecin teknik yönleri de bulunmaktadır. Bu teknik yönlerde göz önüne alındığında sürece katılan kişi ve delegelerin bilgi sahibi olması beklenmektedir. Bu nedenle bütçe sürecinin geniş bir katılımı tartışılması gerekir. De Souza (1988) bu süreçte bir anımsatma yapmaktadır ve tüm vatandaşların bu konuda özel bir statüsü veya ayrıcalığa sahip olmadan, katılımcı bütçelemeye katılması gerektiğini söylemektedir.
- Katılımcı Bütçeleme, kullanılacak kaynak kent veya seçilmiş bir organın sahip olduğu kaynaklarla ilgili olmalıdır. Ulusal ve yerel yönetim sistemleri ülkeden ülkeye farklılık gösterebilir. Katılımcı bütçeleme seçilmiş yönetim birimlerinin bütçeleri ve kaynaklarının bir kısmının kullanım ve belirleme hakkını halkla paylaşmak anlamı taşır. Ulusal ve uluslararası fon kaynakları gibi bütçe kapsamında yer almayan kaynakların katılımcı yöntemlerle kullanılması o işlemi

katılımcı bütçe uygulaması yapmaz. Seçilmiş bir yönetimin resmi bütçesi ve bu bütçenin bir kısmına halkın karar vermesi üzerine kurgulanmalıdır.

- Wampler'ın ilk olarak dikkatleri çektiği ve çoğu zaman katılımcı bütçe savunucularının dahi göz ardı ettiği ve akademik çalışmalarda az ele alınan bir yönü bulunmaktadır. Katılımcı bütçe yeniden dağıtım mekanizmasıdır. İlke olarak yeniden dağılım mekanizma ile gereksinimlerin daha adil dağılımı beklenmektedir. Katılımcı Bütçelemede vatandaşlar kaynak tahsis etme, geniş sosyal politikalara öncelik verme ve kamu harcamalarını izleme fırsatına sahip olurlar. Bu programlar vatandaşları politika oluşturma sürecine dahil etmek, idari reformları teşvik etmek ve kamu kaynaklarını düşük gelirli mahallelere öncelikli olarak dağıtmak üzere tasarlanmıştır. Sosyal ve politik olarak düşük gelir ve geleneksel olarak dışlanan siyasal aktörlere politika kararları alma fırsatı vermektedir. Halkın öğrenmesini ve aktif vatandaşlığı teşvik eden süreç bu yolla iyileştirilmiş politikalar ve kaynakların tahsis edilmesi yoluyla sosyal adaleti sağlamak ve idari mekanizmayı yeniden düzenlemeyi hedeflemektedir (Wampler, 2000).
- Katılımcı bütçe sürdürülebilir olmalıdır. Bir defaya mahsus veya bir sene için yapılan uygulamalardan ziyade her yıl tekrarlanan, belirli bir döngü şeklinde tekrar eden bir süreç olması gerekir. Bir projenin belirli sürede uygulanıp süresi sonunda bitmesi katılımcı bütçe anlamı taşımamaktadır. Katılımcı bütçe sürdürülebilir bir süreç olmalıdır. Eğer katılımcı bir süreç bir konu veya tek bir etkinlik için düşünülmüşse bunun bir katılımcı bütçe uygulaması olduğunu söyleyemeyiz. Herhangi bir konuda kamuoyu düşüncesini anlamaya dönük toplantı, finansal bir konuda yapılacak bir defaya mahsus oylama katılımcı bütçe anlamına gelmemektedir. Sonuçları üzerine sağlıklı bir izleme ve değerlendirme için uzun yıllar boyunca devam etmesi ve tekrar etmesi gerekmektedir.
- Belirli toplantılar, forumlar çerçevesinde bir tür kamuoyu müzakeresi yapılmalıdır. Belediye meclislerinin vatandaşların yerel meclislerde veya parlamentolarda bütçeleme sürecini izlemeye davet etmesi katılımcı bütçe uygulaması olarak kabul edilemez. Çünkü katılımcı bütçeleme bir tür müzakereye dayanması gerekmele birlikte müzakere mutlaka doğrudan karar vermeye yol açmayabilir.
- Katılımcı bütçe sürecin sonuçlarına ilişkin hesap verebilir olmalıdır. Bütçe denetim ilkelerinden taviz verilmemeli veya esnetilmemelidir. Katılımcı süreçlerin çoğunda, katılımcıların tekliflerinin kabul edilip edilmediği konusunda geri bildirim almadıkları görülmektedir. Katılımcı bütçeleme önerilen projelerin gerçekleştirilmesi hakkında bilgi sağlamalı, yıllık toplantılar veya yayımlar aracılığıyla bilgi sunmalıdır. Mümkün olan en üst düzeyde şeffaflık sağlanmalıdır (Sintomer & Herzberg & Röcke vd., 2012: 10-11; Yağın, 2015: 314-315).

4. Katılımcı Bütçelemenin Yaygınlığı ve Vatandaş Katılım Türleri

Brezilya'da 1989 yılında başlayan ve tüm dünyaya yayılan katılımcı bütçe anlayışının başarısının özünde insanı ve insanın gereksinimlerini odağa koymasındır. İnsan gereksinimlerini en iyi tanımlayacak olan yine insanın kendisidir. Karar alma sürecine

doğrudan katılan bireyler, karar verilen bütçenin miktarına bakmaksızın sistemi önemsedığı ve sahiplendiği görülmektedir. Mali yaklaşım çerçevesinde konuya baktığımızda konunun özünde kamusal kaynakların nasıl kullanılacağı konusunda ortak karar almak yatmaktadır. Bu kaynaklar özünde halkındır ve seçilmiş temsilcileri aracılığı ile tekrar onlar için kullanılmakta ve bunun sonucunda bir kaynak dağılımı, paylaşım ve refah etkisi söz konusu olmaktadır. Modern kamu maliyesi ve bütçede bu anlamda üç ana hedefe odaklanır. Bunlar; kaynak dağılımında etkinliğin sağlanması, gelir dağılımında adaletin sağlanması ve ekonomik istikrarın sağlanmasıdır.

Tablo: 1
Katılımcı Bütçede Vatandaş Katılım Türleri

Katılım Derecesi	Katılım Ölçeği Geniş	Katılım Ölçeği Dar / Sınırlı
Tam Katılım	Kamu görevlilerin karar verdiği buna karşın vatandaşların ve organize grupların karar üzerinde güçlü etkisinin olduğu sistemdir. Vatandaşlar ve organize gruplarla yönetimle müzakere etmesi nedeniyle katılım tabana daha yayılmaktadır.	Kamu görevlilerinin ve seçilmiş çıkar gruplarının beraber karar verdiği sistem. Seçilen gruplar karar üzerinde etkili olurken katılım tabana, vatandaşla yayılmamaktadır.
Kısmi / Sınırlı Katılım	Kararların kamu görevlilerince alındığı ve vatandaşın kararlar üzerinde etkisinin sınırlı olduğu sistemdir. Bu nedenle de vatandaşlar ve organize gruplarla kamu yönetimiyle görüşme ve müzakereleri sınırlı ölçülerde yapılabilmektedir.	Kısmi Karar: Yönetim kademesinin ileri gelenleri tarafından kararların alındığı, karar alma sürecinde vatandaşın katılmadığı, çıkar gruplarının ise sınırlı katılım sağladığı sistemdir.
Görünüşte Katılım	Kararların kamu görevlilerince alındığı, vatandaş ve organize grupları kapsamayan sembolik düzeyde katılımların olduğu sistemdir.	Kararların kamu görevlilerince seffaf ve açık olmayan bir biçimde alındığı ve az sayıda vatandaşın sözde katılımlarının olduğu sistemdir.

Kaynak: Moynihan, 2007: 62'den faydalanılarak tarafımızdan uyarlanmıştır.

Dünya üzerinde 1500'ü aşkın katılımcı bütçe uygulaması yapan kent bulunmaktadır. Her ülkenin kendi ulusal sistemi ve mevzuatı çerçevesinde şekillenen uygulamalara baktığımızda katılım derecesine göre tam katılım, kısmi katılım ve görünüşte ya da sözde katılım olarak sınıflandırılabilir. Vatandaş katılımları ise geniş katılım ve dar katılım olarak sınıflandırılmıştır. Katılımın tabana yayıldığı ölçüde bu sistemin başarılı olabileceğini söyleyebiliriz. Bu süreçlerin ne denli şeffaf olduğu ise diğer bir belirleyicidir. Katılımcı bütçenin olmazsa olmaz ölçütlerinden bir tanesi de sürecin müzakere ve uzlaşmaya dayandırılmasıdır. Tablo 1'de ortaya konulan uygulamada karşımıza çıkan sistemlerin başarısını belirleyen faktörler ise bir sonraki başlık altında detaylı olarak ele alınacaktır.

5. Katılımcı Bütçelemede Başarıyı Etkileyen Faktörler

Katılımcı bütçeleme uygulamalarında başarıyı etkileyen iki ana faktör ön plana çıkmaktadır. Bunlardan birincisi katılım girişiminin başlatıldığı çevreye aittir. İkincisi, girişimin nasıl tasarlandığı ve uygulandığı ile ilgilidir. Katılım girişiminin başlatıldığı çevre dendiğinde katılımcı bir uygulamayı etkileyen çevresel çok sayıda faktörün sonuçlar üzerindeki belirleyici etkisi ifade edilmektedir. Kamu yöneticilerinin dinleme, uygulama konusunda isteksizliği, katılımcılığa ve görüş alışverişine kapalı olmaları, ortak iş yapma isteklerinin olmaması en ölümcül faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Rollerin ve sorumlulukların net bir şekilde bölünmesi ve yerel düzeyde politika veya mali kaynakların yeterli ve öz kaynaklara dayanmaması, sivil toplum girişimlerini politika oluşturma ve bütçelemeyi etkilemede başarısız kılmaktadır. Ortamdaki bir dizi faktör engelleyici olabilir, ancak başarılı bir katılım girişimi zamanla kendi kendini geliştirmek suretiyle destek sağlayıcı koşulları yaratabilir. Bu başarı faktörlerini Fölscher (2007) ve Cabennes (2004)

sınıflandırmıştır. Fölscher (2007)' e göre katılımçılık mekanizmasının başarılı şekilde çalışabilmesi için başlıca faktörler şunlardır:

- Resmi veya Gayri Resmi Politik Sistem: Bir ülkedeki siyaseti yönlendiren iktidarların konuya yaklaşımları sivil topluma yönelik politika ve bütçe girişimlerinin kapsamını belirlemede önemli bir destek veya engelleme faktörü olabilmektedir. Kıt kaynakların nasıl dağılacığı konusunda politikacılar bu gücü paylaşmak istemeyebilirler. Politika ve kaynak tahsisi kararlarını etkilemeye odaklanan girişimler, harcamaların optimum dağılımı veya hizmet sunum kalitesi ile daha az ilgili olabilirler. Belirli kişi, grup, ideoloji ve siyasi yakınlığa dayalı bir politika dayatılıyorsa katılım sistemlerinin sadece politikacılar için bir araç olma riski vardır.
- Seçilmiş Yönetimlerin Halkı Dinleme Arzusu: Eğer devlet aktörleri vatandaşların ihtiyaçlarını ve tercihlerini dinlemeye ve hizmet sunumu hakkındaki görüşlerini ciddiye almaya istekliyse, sivil toplum kuruluşlarının girişimleri çok daha büyük önem kazanmaktadır. Katılımcı bütçe sürecinin uygulama kısmında kritik görev üstlenen devlet aktörlerinin yaklaşımı ve niyeti çok önemlidir. Pek çok uygulama örneğinde görüldüğü üzere projelerin başarısı katılımcı ve gönüllü vatandaşlarla gerçekten istekli olan kamu yöneticilerinin bir araya gelmesi ile mümkündür. Ancak bu durumlarda arzu edilen somut sonuçlar ortaya çıkmaktadır.
- Katılımcılıkla İlgili Yasal, Kurumsal, Politika Belgelerinin Oluşturulması: Gerek anayasal düzeyde gerekse yasal mevzuat anlamında katılımçılık sürecinin esasları ve yasal çerçevesi net olarak tanımlanmalıdır. Yasal çerçeve ve uygulama belgeleri vatandaşları teşvik ediyorsa, sivil toplum tarafından başlatılan uygulamalar kamu kurumlarına daha etkin bir şekilde ulaştırılabilir. Katılımcı teşvikler için yasal çerçevenin belirlenmesi sonrasında yerel düzeyde başarılı uygulamaları teşvik edebilir.
- Açık ve Fonksiyonel Görev ve Yetki Bölüşümü: Merkezi yönetim ve yerel yönetim arasındaki rol ve sorumluluklarının net olmayışı ve politika ve mali özerklik eksikliği katılımcı bütçe önündeki kısıtlayıcı faktörlerdir. Yeterli hizmet sunabilmek için mali kapasiteye sahip olmayan yerel yönetimlerin katılımcı anlayışla hizmet sunumunda yaklaşımları genellikle olumsuz olmaktadır. Bu nedenle, açıklık ve mali özerklik eksikliği olmadığı durumlarda sivil toplum ve vatandaşlarla beraber çalışma arzusu düşük olmaktadır.
- Bütçeleme Plan ve Bütçe Bağlantısı Sağlanması: Bütçe sürecine vatandaş katılımı genellikle bu önceliklere kaynak tahsis etmek yerine önceliklerin tanımlanmasını içerir. Bütçeleme hala yönetimlerin etki alanıdır. Güçlü mekanizmaların planlama ve bütçelemeyi birbirine bağladığı yerlerde, olumlu sonuçlar alınabilir. Bu nedenle vatandaş katılımı sadece bütçenin bir kısmının kullanımı ile sınırlı olmamalıdır. Bütçeye esas teşkil eden stratejik plan süreçlerinde, stratejik önceliklerin belirlenmesinde katılımçılık etkin rol oynaması ile birlikte sonuçların bütçeye yansması mümkündür.
- Sivil Kapasite ve Sivil Kültür: Bir sivil kültürün varlığı ve katılım kapasitesi arttırarak katılımçılık konusunda hızlı sonuçlar alınmasına katkı yapar. Bir kentte,

ülkede sivil vatandaşların yönetsel konulara ilgi göstermesi, siyaseti etkilemek amacıyla organize hareket etmesi, sivil toplumdaki özgürlük ve katılımcılığın gelişmesi katılımcı bütçenin daha etkin ve verimli uygulanmasını hızlandırır.

Katılımcı Bütçelemenin yerel yönetimlerdeki başarısının bağlı olduğu değişkenler konusunda Cabennes ise 3 ana faktöre vurgu yapmaktadır. Bunlar; finansal özerklik, politik kültür ve yerel yönetimlerin yapısıdır. Finansal özerklik kavramıyla ele aldığı ise yerel yönetim biriminin katılımcı bütçeleme için kullanacağı bir kaynağının ve bunu finanse edebilecek özel gelir kaynaklarının olmasıdır. Cabennes, politik kültür konusunda ise vatandaş ve belediye yönetiminin bu konuda istekli olması gerektiğini ifade eder. Yerel yöneticiler ve sivil inisiyatifler arasında çekişme ve rekabet süreci olumsuz etkileyecektir. Yerel Yönetimlerin özelliği başlığı altında ise öncelikli olarak büyük ölçekli kentlerde doğrudan katılımın mümkün olmaması nedeniyle temsilcilerin seçimi ile sürecin ilerlemesi gerektiğini küçük ölçekli kentlerde ise doğrudan katılımın sağlanması gerektiğini söyler. Yerel yönetim açısından belirleyici olan faktör ise sahip olduğu finansal olanaklardır (Cabennes, 2004: 14, 34).

6. Katılımcı Bütçeleme Modeli Olarak New York Örneği

New York ABD'nin en önemli ve nüfus açısından en büyük şehri konumundadır ve aynı zamanda eyaletinde ismini taşımaktadır. New York Eyaleti'nde 62 şehir vardır ve eyalet başkenti Albany'dir. 1613 yılında Hollandalılar tarafından New Amsterdam adı ile kurulan kent 1664 yılında İngilizlerin eline geçmesiyle New York adını almıştır. 1778 yılında kent 2 yıl süreyle Amerika Birleşik Devletleri'nin başkentliğini yapmıştır. Eyalet nüfusunun %40'ı New York şehrinde yaşamaktadır. New York şehri ise idari açıdan 5 ilçeden oluşmaktadır. Bunlar, Bronx, Manhattan, Queens, Brooklyn ve Staten Adasıdır (Deik, 2012: 12-21; Dilliard, 1963).

Tablo: 2
New York İlçeler ve Nüfusları

Yıl	NY					
	TOPLAM	BRONX	BROOKLYN	MANHATTAN	QUENSS	STATEN
1950	7,891,957	1,451,277	2,738,175	1,960,101	1,550,849	192
1960	7,781,984	1,424,815	2,627,319	1,698,281	1,809,578	222
1970	7,894,862	1,471,701	2,602,012	1,539,233	1,986,473	295
1980	7,071,639	1,168,972	2,230,936	1,428,285	1,891,325	352
1990	7,322,564	1,203,789	2,300,664	1,487,536	1,951,598	379
2000	8,008,278	1,332,650	2,465,326	1,537,195	2,229,379	444
2010	8,242,624	1,385,108	2,552,911	1,585,873	2,250,002	469
2020	8,550,971	1,446,788	2,648,452	1,638,281	2,330,295	487
2030	8,821,027	1,518,998	2,754,009	1,676,720	2,373,551	498
2040	9,025,145	1,579,245	2,840,525	1,691,617	2,412,649	501

Kaynak: New York Şehir Planlama Bölümü, *Yıllık Nüfus Sayımı 2010*, <<https://www1.nyc.gov/site/planning/data-maps/nyc-population/census-2010.page>>, 28.02.2019.

New York Şehir Planlama Dairesinin, ABD Nüfus Sayımı Bürosu nüfus tahminlerine dayandırdığı verilere göre, New York Şehri nüfusu, 2010 yılının Nisan ayında 8,175,133'ten 2017 yılının Temmuz ayında 8,622,698'e yükselmiştir. Bu 7 yıllık dönemde ilçeler arasında en fazla Bronx nüfusu değişim göstermiştir. 86,000 kişi ilçeye eklenmiştir. Bunu Brooklyn (%5,8 - 144,000 kişi), Queens (%5,7 - 128,000 kişi) ve Manhattan (%5.0 - 79.000 kişi) ile izlemektedir. En düşük büyüme Staten Adasında (%2,3 - 10,700) gerçekleşmiştir.

2010 sonrası gözlenen bu hızlı nüfus artışı son 50 yıl içerisinde New York'un gördüğü en hızlı nüfus artışıdır (NYC, 2019). New York tarih boyunca göç alan ve aynı zamanda göç veren bir kent olmuştur. 1975-80 döneminde yaşanan mali krizinde etkisiyle New York'tan 1,1 milyon insan göç ederken 671 bin göçmen gelmiştir. Bu dönemde net göç veren şehir 80 ve 90'larda tekrar net göç almaya başlamıştır. Bu dönem gelenlerin çoğunluğu ABD dışından gelen göçmenlerdir. 2010-2014 döneminde tekrar net göç almaya başlayan New York özellikle 2010 sonrası yüksek oranda nüfus artış hızı kaydetmiştir (NYC Planning, 2017). New York'da Dominik Cumhuriyeti, Çin, Meksika, Jamaika, Guyana, Ekvator, Haiti, Trinidad Tobago, Hindistan Rusya, Bangladeş, Kore, Kolombiya, Ukrayna, Polonya, Filipinler, İtalya, Pakistan, İngiltere ve El Salvador gibi ülkelerden gelen göçmenler yaşamaktadır. Bunlar içinde nüfus olarak ön plana çıkan ilk dört ülke grubu Dominik Cumhuriyeti, Çin, Meksika ve Jamaika'dır (US Census Bureau, 2011).

New York nüfusunun 2040 yılında 9 milyonu aşacağı tahmin edilmektedir. Yakın çevresindeki yerleşim bölgeleriyle birlikte New York metropolitan bölgesi 21 milyonu aşan nüfusuyla dünyanın en kalabalık yerleşim bölgelerinden birini oluşturur. New York ticaret, finans, medya, sanat, moda, araştırma, teknoloji, eğitim ve eğlence konularında küresel bir kenttir ve yılda 60 milyonu aşkın turist almaktadır. Amerika'nın simgesel yapıları olarak kabul edilen Times Meydanı, Özgürlük Heykeli ve Central Park New York Şehrinde yer almaktadır. Birleşmiş Milletler Genel Konseyi binası bu kenttedir. Finans dünyasının merkezi Wall Street, dünyaca ünlü tiyatro ve müzikallerin yer aldığı Broadway, John F. Kennedy Uluslararası Havaalanı, Bronx Hayvanat Bahçesi, Metropolitan Müzesi, Madison Avenue'da bulunan alışveriş merkezleri, Büyük Merkez İstasyonu, Modern Sanat müzesi New York'un marka şehir olmasında önemli mekânsal figürler olmuştur. New York Times gazetesi, ABD'nin 3 büyük medya kuruluşu ABC, CBS ve NBC'nin merkezleri New York'tadır.

New York şehri zaman zaman sivil eylemleri ile dünyanın ilgi odağı olmuştur. Bunların en göze çarpanı Wall Street'i işgal et eylemleri olmuştur. Kanada merkezli alternatif kültür dergisi Adbusters'ın çağrısı ile başlayan eylemler başlangıçta ilgi görmemiştir. 2007'de başlayan ekonomik krizin giderek geniş kitleleri etkilemesi sonrası Wall Street eylemcilerine destek artmıştır. Wall Street sadece Amerikan kapitalizminin değil aynı zamanda dünya kapitalizminin merkezi olarak kabul görmektedir. Neo-liberal politikalarının sistemik bir krize yol açtığını düşünenlere göre Wall Street ülkedeki büyük eşitsizliklerin temsil edildiği yerd. Nobel ödüllü Keynesyen iktisatçı Joseph Stiglitz Mayıs ayında Vanity Fair dergisinde, ABD'nin %1 tarafından yönetildiğini somut örnekleriyle ortaya koymuştur. New York'ta özellikle Manhattan'da nüfusun %1'lik kesimi zenginliğin %60'ını kontrol eder duruma gelmesi "Wall Street için iyi olan dünya için kötüdür" sözünün

yaygınlaşması sonucunda Wall Street'i işgal et eylemleri küresel bir boyut kazanmıştır. 15 Ekim'de 82 ülkede 1500 ayrı mekânda, Kuzey ve Güney Amerika'dan Asya'ya, Afrika'ya, Avrupa'ya geniş kitlelere yayılmıştır. (CNNTürk, 2011).

Küresel nitelikler taşıyan bir şehrin 1989 yılında Brezilya'da Porto Alegre 'de başlayan ve yayılan katılımcı bütçe sürecinden etkilenmesi ve uygulamaya katılması dikkat çekicidir. ABD'nin en önemli kenti olma ve ekonomik merkezi olma sıfatıyla ABD'den doğan ve tüm dünyayı etkisi alan pek çok ekonomik yaklaşımın temsilcisi konumunda olan kentin özellikle katılımcı bütçenin ilk doğduğu yerde neo-liberal ekonomik politikalar karşılığında rağmen uygulama alanı bulması konuyu incelemeye değer kılmaktadır.

6.1. New York Katılımcı Bütçesinin Tarihçesi

New York'ta Katılımcı Bütçeleme süreci 2011-12 yılında dört New York Belediye Meclisi Üyesi Brad Lander, Melissa Mark Viverito, Eric Ulrich ve Jumaane Williams'ın temsil ettikleri 4 bölgede bütçe kaynaklarının tahsisinde katılımcı anlayışı kullanmaları ile başladı 2012-13 yılında Konsey Üyeleri David Greenfield, Dan Halloran, Stephen Levin ve Mark Weprin katılımcı bütçe sürecine katıldılar. Böylece ikinci yılında 51 bölgenin 8'i katılımcı bütçelemeye geçti. İlk iki dönemde kazanılan başarı sonrası New York katılımcı bütçe süreci hızlı şekilde gelişme gösterdi. 2013 -2014 yılında katılımcı bütçe uygulamasına 9 yeni bölge temsilcisi katıldı. (Naseer & Bimal & Kumar, 2015: 308; Secondo & Lerner & 2011, 24).

2013 yılında katılanların önemli bir kısmı gelir düzeyi düşük gruplardı. 2013 yılında oy kullananların yaklaşık %40'ı gelirleri yıllık 35.000 doların altında olan kişilerdi. Rakamlara göre İspanyol asıllı Amerikalılar New York'un katılımcı bütçesinde iki kat fazla oy kullanmaktadırlar. Katılımcı bütçede kullanılan oylar arasında, yabancıların, gençlerin ve azınlıklara mensup kişilerin oranı artma eğiliminde olduğu görülmektedir. New York şehrinin yıllık bütçesi 2019 yılında 94 milyar dolar dolayındadır ve her bölge katılımcı bütçe için 1 milyon dolarlık kısmını ayırmaktadır. New York katılımcı bütçe sitesi verilerine göre 2014-15 döneminde 51 bin seçmen sürece katılmıştır. 2015-16 döneminde ise 67 bin kişi sürece katılarak 120 projeye yaklaşık 37 milyon dolarlık fon sağladılar. 6.katılımcı bütçe döneminde ise yeni teknolojiler her zamankinden daha fazla insanın katılıp oy kullanmasına izin verdi. Beş ilçede 102.000'den fazla kişi 31 Belediye Bölgesinde 40 milyon doların üzerinde kamu parası nasıl harcanacağı konusunda karar verdiler. Yedinci katılımcı bütçe döneminde katılımcı sayısı 99.250 olurken 124 proje için 36,618,553 milyon dolarlık fonun nerede kullanılacağına karar verdiler (Bezard, 2016).

Programın artan başarısını gözlemleyen "Katılımcı Bütçe Komitesi" katılımcılarının proje fikirlerini paylaşmalarını, diğer sakinlerden geri bildirim almalarını ve çevrimiçi oy kullanmalarını kolaylaştırmak amacıyla tüm katılımcı bölgelerde 13 farklı dilde dijital oylama çözümünü geliştirdiler. Bunun sonucunda 2015 yılında 51,362 olan katılımcı sayısı 2017 yılında 102,800'e çıktı. İkiye katlanan katılımcı sayısı çevrimiçi oylamanın tanıtımında büyük bir başarı göstermiştir. New York sakinleri evden veya akıllı telefonlarıyla oy kullanma şansını bulurken aynı sistem geçmiş dönem projeleri hakkında bilgisayarlardan

erişilebilecek detaylı analiz verileri içeren yazılımlı e-posta hesapları ile bütünleşmiş şekilde kullanma olanağı vermiştir. Oy sandıklarında oy verme ve sayma işlemleri yaklaşık 23 gün sürerken 2017'de bu süre 3 güne düşürülmüştür. Bu başarıların ardından ve belediye meclisinin Kasım 2018'deki oylamasından sonra, katılımcı bütçenin bir sonraki aşamasının 51 bölgenin tamamında, yapılması konusunda tavsiye kararı alınmıştır (D21 Platformu, 2018).

Bölgelerde oluşturulan meclisler ilk aşamada fikirleri posta, e-posta ve çevrimiçi olarak topladılar. İngilizce konuşmayan göçmenler dikkate alınarak 7 toplantı düzenlenmiştir. Bu toplantıların 4 tanesi gençler ve İngilizce konuşmayanlarla yapılmıştır. Proje önerisi yapmak o bölgede yaşayan, çalışan veya çocukları o bölgede okula giden 14 yaşından büyük herkese açık tutulmuştur. Bölgelerden delegeler bu oylamalarla seçilmiştir. Delege toplantılarında delegelere bütçe süreci ile bilgilendirmeler yapılmış, delege toplantılarında komiteler oluşturulmuş ve farklı konularda derinlemesine çalışmalar yapılmıştır. Proje teklifleri oylanmadan 3 hafta önce belediye meclislerine gönderilerek, proje önerileri delegeler tarafından kamuoyu ile paylaşılmıştır. Bununla ilgili her bölgede en az bir defa projelerin tanıtılacağı proje fuarı düzenlenmiştir. Halka açık yerlerde projeler tanıtılmıştır. 2013-14 katılımcı bütçe döneminde 7 ana tema etrafında projeler kabul edilmiştir. Bunlar; Ulaşım, Halk Sağlığı, Kamu Güvenliği, Eğitim, Parklar, Rekreasyon ve Çevre, Sanat ve Kültür, Konut alanlarıydı. Oylama sürecine ise 16 yaşından büyük bölge sakinleri katılmıştır. Her seçmen, proje başına bir oy olmak üzere en fazla beş oy kullanmıştır. Tüm oylama materyalleri her ilçede İngilizce dışındaki en çok kullanılan üç dilde hazırlanmıştır (PBNYC, 2012: 6).

6.2. New York Katılımcı Bütçeleme Süreci

New York'ta Manhattan, Bronx, Queens, Brooklyn ve Staten Adasından oluşan beş ilçedeki 51 meclis üyesi bölgesi bulunmaktadır. Her bölge bir seçilmiş meclis üyesi tarafından temsil edilmektedir. New York Belediyesi 8. Dönemden itibaren tüm bölgelerde katılımcı bütçe uygulamasını tavsiye kararı almasına karşın tüm Belediye Meclisi üyeleri sürece katılamamaktadırlar. Belediye meclis üyelerinin sorumlu oldukları bölge için bütçelerinin en az 1 milyon dolarlık bölümünü tahsis etmesi gerekmektedir. Vatandaşlar hangi belediyenin bu sürece katılıp katılmadığını New York Belediye Meclisi sayfalarında çevrimiçi olarak görebiliyor ve yaşadığı yerdeki mahalleyi temsil eden temsilci hakkında bilgi edinip ona erişebilmektedirler. Bu nedenle bölgelerde seçilmiş belediye meclis üyeleri katılımcı bütçelemenin başlangıç noktasını oluşturmaktadır.

Katılımcı bütçe süreciyle ilgili her dönem başında katılımcılık konusunda rehber kitapçık yayımlanmaktadır. Bu kitapçıkta katılımcı bütçeleme, katılım alanları, katılan meclis üyeleri, ayrılan bütçe, katılım alanları nelerdir gibi sorulara yanıt vermektedir. Esaslar aynı olmakla beraber her yıl katılımcı bütçelemeye katılacak bölge temsilcisi sayısı, miktarı veya takvimde küçük değişiklikler olabilmektedir. Bunlar katılımcı bütçe kitapçığında belirtilmektedir. Vatandaşların hangi konularda teklif sunacakları bu kitapta açıklanmaktadır. 7. Dönem kitapçığında New Yorkluların proje teklifi sunabilecekleri konular Grafik-1 yardımıyla gösterilmiştir.

Grafik: 1
New York Sakinlerinin Teklif Sunabileceği Ana Temalar

Grafik 1’de görüleceği üzere New York sakinleri 2018 yılında 12 ana tema altında projeler sunmuşlardır. Projelerde sermaye harcamaları öncelikli olarak teklif sunulabilmektedir. Tekerlekli sandalye erişimine uygun rampalar yapılması, yol yenileme, kavşaklarda yaya güvenliğinin artırılması, yayalar ve bisikletliler için sokak bazında yol kaldırım iyileştirilmeleri, sokakların aydınlatılması, toplu konutlarda iklimlendirmesi, oyun alanları yapılması, basketbol sahası yapılması, park bankları kurulması, yenilenmesi, paten parkı, semtlerde yerel topluluk merkezlerinin yenilenmesi, bir kütüphane için yeni bilgisayarların alınması, devlet okulu için teknolojik iyileştirilmesi, okul binasının tamir ve onarımı, kamuya açık alanlarda spor egzersiz aletleri, yerel hastane ve klinik için bakım onarım yapılması, okullarda ve toplu konutlarda güvenlik kameraları kurulması, banyoların yaşlılara uygun hale getirilmesi, gençler için teknoloji merkezleri kurmak gibi talepler uygun proje kapsamına girerken özel sektöre ve mülkiyete ait bir alanın kaldırımlarının onarımı, halka açık bir binanın elektrik faturasının ödenmesi, kütüphane personelinin çalışma süresini uzatmak, hastane ve klinik için hemşire alımı, daha fazla polis memuru alınması, evde sağlık çalışanı istihdam etmek, toplu konutlarda güvenlik görevlilerinin işe alınması gibi öneriler ise uygun olmayan önerilerdir. New York katılımcı bütçe süreci Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo: 4
New York Katılımcı Bütçeleme Süreci

	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
SEMT TOPLANTILARI												
Halkın Bilgilendirilmesi												
İhtiyaçların Tartışılması												
Projelerin Oluşturulması												
Bütçe Delegelerinin Belirlenmesi												
TEMSİLCİLERİN EĞİTİMİ												
Bütçe Sürecinin anlatılması												
Temel harcama alanları hakkında bilgi												
Proje Geliştirme Eğitimi												
Komiteler Oluşturulması												
TEMSİLCİ TOPLANTILARI												
Temsilcilerin uzman ve Meclis Üyeleriyle toplanması												
Projelerin tartışılması												
Proje Önceliklerinin belirlenmesi												
PROJELERİN HALKA SUNULMASI												
Temsilcilerin projeleri halka sunması												
Proje geri dönüşlerinin istenmesi												
Projelerin revize edilmesi												
HALK OYUNA SUNULMASI												
Oy Kullanma Merkezlerinde ve çevrimici Oylama												
UYGULAMA ve İZLEME												
Katılımcı bütçe projelerinin bütçeye dahil edilmesi												
Projelerin uygulanması												

Kaynak: PBNYC 2017-2018-2018-19 Rulebook Kaynaklarına dayandırılarak tarafımızca oluşturulmuştur.

New York katılımcı bütçe süreci Eylül sonu ve Ekim ayında semt /mahalle meclislerinin oluşturulması bu amaçla toplantılar düzenlenmesi ve katılımcı bütçe hakkında bilgilendirme çalışmalarıyla başlamaktadır. Bu aşamada 5 ana fonksiyon yerine getirmesi beklenmektedir:

- Halkın Bilgilendirilmesi,
- İhtiyaçların Tartışılması,
- Projelerin Oluşturulması,
- Bütçe Delegelerinin Belirlenmesi,
- Temsilcilerin Eğitimi.

New York katılımcı bütçeleme sürecinin bilinçli yapılması ve rasyonel karar verilebilmesi amacıyla ön koşul olarak halkın bilgilendirilmesi düşünülmüştür. Bu aşamada mahalle meclislerinde beyin fırtınası toplantıları düzenlenmekte, bölge sakinlerinin ihtiyaçları ve proje fikirleri tartışılmakta ve son aşamada ise delegeler seçilmektedir.

Bütçe delegelerinin görevleri ise şunlardır. Delegelerin Bütçe Komitesi çalışmalarına haftada 2 ila 4 saat arası bir zaman ayırması beklenmektedir. Komite toplantılarına mümkün olduğunca düzenli katılım sağlaması, ayda en az 1 ya da 2 toplantıda olması tavsiye edilmektedir. Yerel bölgelerde topluluk ihtiyaç verilerinin gözden geçirilmesi; ihtiyaçların değerlendirilmesi, ilçede öneriler ile ilgili yerel ihtiyaçların araştırması beklenmektedir. İlk gelen proje önerilerinin tartışılması ve fikirlerin önceliklendirilmesi, bu amaçla saha ziyaretleri yapmak, proje ile ilgili sahada mevcut durumu görmek ve tespit etmek, en az bir proje önerisi geliştirmek, bütçe süreci kullanılabilir fonlar hakkında bilgi sahibi olması, halkın projeler hakkında düşüncelerini geri bildirim olarak dikkate almak, proje tanıtım

toplantıları için afişler hazırlamak, proje fuarlarına katılmak, davet edildiğinde bölge projelerinin sözcüsü olarak etkinlik, toplantılara katılmak, danışma kurulu ve yerel bölge arasında köprü görevi görmek, oylama sürecine yüksek katılım için çalışmak gibi görevleri vardır. Delege eğitimlerinde ise delegelere bütçe ana kalemleri hakkında bilgi verilmekte, bütçe süreci ve proje geliştirme konusunda delegeler eğitim almaktadırlar (PBNYC, 2020).

Ekim sonu ve Kasım ayında ise fikirler artık projelere dönüşme aşamasına geçilmektedir. Bu süreçte kamu yöneticileri ve temsilciler bir araya gelirler. Bütçe konseyi üyeleri ve delegeler projelerini sunarlar bunların uygunluğu konusunda belediye bürokrasisi ile görüş alışverişi ve müzakerelerde bulunurlar. Oluşturulan komitelerde yer alan ve şehir uzmanları adı verdiğimiz belediye temsilcileri projelerin uygunluğu konusunda görüş belirtirler. Vatandaşlardan gelen geri bildirimlerin tartışılması bürokrasi ile tekliflerin değerlendirilmesi, miktar belirlenmesi ile projeler kamuoyuna sunulma aşamasına gelir. Vatandaşın geri dönüşümler bu aşamada yapılabilmektedir. Oluşturulan komiteler nihai teklifleri gözden geçirir maliyetler uzman kuruluş ve kişilerin yardımıyla belirlenir ve oylamaya sunulacak projeler kesinleşerek listeler açıklanarak son aşamada halkoyuna sunulmaktadır.

Şubat ve Mart aylarında projeler halka tanıtılmaktadır. Bu aşamada bütçe konseyi ve delegeler değişik yerlerde, şehrin ana bölgelerinde ve bölgelerde etkinlikler düzenleme yoluyla projelerini halka anlatarak destek isterler. Bu amaçla proje fuarları, şenlikleri düzenlenmektedir. Projelerin görünürlük faaliyetleri sahada yapılan çalışmalar yanında New York katılımcı bütçe web sitesi ve bazı gönüllü grupların hazırladıkları bilgilendirme sitelerinden, mobil uygulamalardan, New York açık veri bilgi sisteminden de bilgilendirme yoluyla yapılmaktadır.

6.3. New York Katılımcı Bütçe Sonuçları

New York Katılımcı bütçe sonuçları Belediye web sitesinde yer alan katılımcı bütçe bölümünde düzenli olarak şeffaflık ilkesi gereğince paylaşılmaktadır. Katılımcı Bütçe döneminin sayısını taşıyan kurallar kitapçığı geçmiş dönemlere ait faaliyetlere dair bilgileri kamuoyu ile paylaşmaktadır. Bu verilerden tarafımızdan derlenerek değerlendirilmiştir. Tablo 5’de 7. Dönem katılımcı bütçe faaliyetleri kapsamında farklı bölgelerden seçilmiş kabul edilen proje örnekleri paylaşılmıştır.

Tablo: 5
New York Katılımcı Bütçe 7. Dönem Proje Örnekleri

Proje Adı	Proje Açıklaması	Tutar \$
Kütüphaneler için Teknolojik iyileştirmek Bölge 3: Oy Sayısı: 2.205	Bu proje, Bölge 3'teki kütüphanelerde yeni masatüstü bilgisayarlar, yazıcılar ve daha fazlası dâhil olmak üzere teknolojik iyileştirmeleri edecektir.	200.000
Devlet okullarında Teknolojik iyileştirmek Bölge 3: Oy Sayısı: 2.289	Bu proje, 3. Bölge'deki her devlet okulunda artan teknoloji taleplerini destekleyecektir.	350.000
Yeni ve Yerleşik Ağaçların Sağlığını korumak için Ağaç Muhafızları Bölge 3: Oy: 1.553	Bölge 3 boyunca değerli ve korunması ağaçları korumak için 200'den fazla ağaç korucusu kuracak.	242.000
Otobüs Duraklarında Gerçek Zamanlı Ulaşım Bilgileri Bölge 3: Oy Sayısı: 1.777	Bölge 3 boyunca anahtar otobüs duraklarında gerçek zamanlı otobüs varış bilgilerini görüntülemek için beş ek elektronik kart	250.000

Mariners Limanı Basketbol Sahası 49. Bölge Oy Sayısı: 707	Saha zemini, yeni basketbol direği, çemberler, arka tablalar basketbol sahasında yenileme çalışmaları. 22 Roxbury Sokağı önünde	500.000
Kafeterya ve Toplum Alanları İçin İklimlendirme 419 Doğu 66. Sokak Oy Sayısı: 666	Kafeterya, okul ve toplum kuruluşları tarafından kullanılmaktadır (Isıtma, Soğutma ve Havalandırma) sıcak aylarda aşırı ısınmaya önlem.	600.000
Anaokulu Banyosu Yeniden İnşası 311 Doğu 82. Sokak Oy Sayısı: 792	Sihhi ve güvenlik koşullarını iyileştirmek için Anaokulu banyosunu, yaşa uygun yükseklikteki tezgâh ve evyeleri olacak şekilde yeniden yapılandırma	200.000
UWS Kütüphanesi için Teknoloji Güncellemesi Bölge 6. Oylar: 2.472	St Agnes, Riverside ve Sahne Sanatları Kütüphanelerinde her üç kütüphanede de yeni otomatik ödeme noktaları, dizüstü ve masaüstü bilgisayarlar, yazıcılar ve WiFi	200.000
Dyckman Evleri Binası # 4 Çocuk Oyun Salonu Yenileme 10. Bölge Oylar: 980	Güvenlik dolgusu, oyun masaları ve yeni yağmurlama armatürlerinin değiştirilmesi dahil olmak üzere oyun alanı tadilatı.	500.000
Yerel Polis Bölgesinde Güvenlik Kameraları 11. Bölge Oylar: 1.243	47, 50 ve 52. Polis Bölgeleri için güvenlik kameraları.	300.000
Okullarda Akıllı Tahtalar 15. Bölge Oylar: 3.451	Akıllı tahtaları yerel okullara kurulması IS 254, MS 118, St. Simon Stok Ön-K ve PS 205, 54, 9, 96, 85, 32	315.000
Bilim Laboratuvarı 16. Bölge Oylar: 1.379	Fen laboratuvarı, PS / IS218'deki öğrenciler için fen eğitimi teşvik edecektir. 1220 Gerard Bulvarı	600.000
Müzik Provası ve Ekipman Depolama Alanı 19. Bölge Oylar: 1.954	Müzikle uğraşanlar müzik aletlerini depolayacakları ve ses geçirmez ortamda prova yapabilecekleri kapalı alan	600.000

Kaynak: *New York City Council, Cycle 7. Winning Projects*, <<https://council.nyc.gov/pb/cycle-7-results/>>, 28.02.2019.

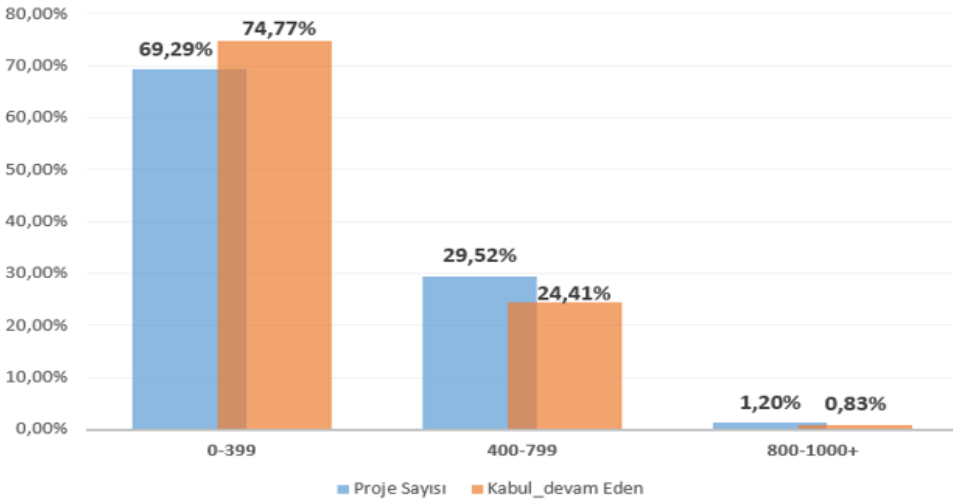
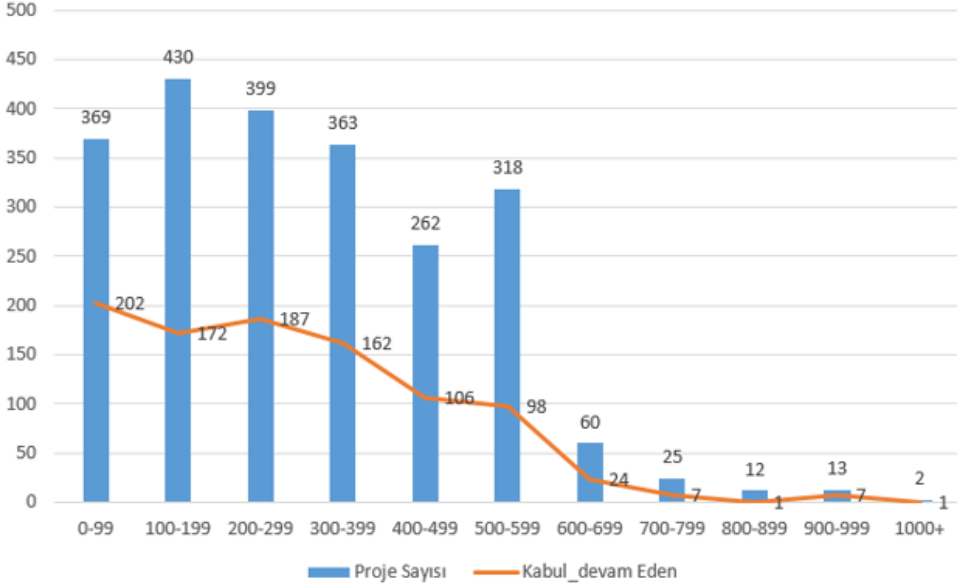
6. Katılımcı bütçe döneminde 102.000'den fazla kişi 5 ilçede 40 milyon doların üzerinde kamu kaynağının nasıl kullanacağı konusunda oy kullanmıştır. Bu süreç bütçelemeyi daha şeffaf ve erişilebilir hale getirirken politik olarak daha önce böyle bir sürece hiç katılmamış kişiler bu şansı bulmuşlardır. Özellikle göçmenlerin katılımcı bütçe sürecine daha yoğun ilgi gösterdiği görülmektedir. 7. Katılımcı bütçeleme sürecinde ise gerek belediyenin ilgili birimleri gerek sivil inisiyatifler katılımın teşvik edilmesi konusunda çalışmalar yapmışlardır. Kent genelinde 51 bölgenin 27'sinde 99.000'den fazla kişi, 36 milyon dolar kamu kaynağının hangi projelerde kullanılacağına karar vermişlerdir (PBNYC, 2018).

2002-2017 döneminde New Yorklular toplamda 706 proje için 210 milyon dolarlık harcama yapılması konusunda karar verdiler. Kent genelinde yapılan iyileştirmeler için kullanılan ek harcamalarla bu rakam 180 milyonun üzerine çıkmıştır. 2012 yılından bu yana farklı bölgelerde okullar için yapılan 982 projenin detayına bakıldığında 236 tanesi teknoloji ve donanım iyileştirmesi, 61'i kütüphane 50 tanesi klima, 56 tanesi dış olanakları, 20'si güvenlikle 11 tanesi müzikle ilgilidir (Lerner, 2018).

Katılımcı bütçeleme konusunda sürecin uzun ve zahmetli olması nedeniyle özellikle büyük ölçekli projeler konusunda gerek Brezilya deneyimleri gerekse diğer ülke deneyimleri bizlere katılımın ve etkinliğin düştüğünü göstermiştir. New York deneyimi de bunu doğrulayan bulgular içermektedir. Genel olarak mahalle sakinlerinin üzerinde anlaştığı ve fikir birliği içinde olduğu konuların küçük ölçekli projeler olduğu görülmektedir. Popüler taleplerin hızlı bir şekilde karşılanması açısından katılımcı bütçe olumlu sonuçlar vermektedir. New York Katılımcı Bütçeleme çevrimiçi oy kullanma sitesine üyelik gerçekleştirilerek açık veri sistemindeki verilerle dayanılarak tarafımızdan üretilen ve Grafik-3'de gösterilen grafikler yardımıyla bu durumu analiz ettiğimizde 2012-2018 yılları arasında sunulan tüm tekliflere baktığımızda 2253 proje önerisininin 430 tanesi 100 bin dolar ile 199 bin dolar aralığında olduğu görülmüştür. Buna karşın kabul edilen 967 projenin 202 tanesi

100 bin dolar altındadır. Projelerin %69,2'si 400 bin dolar altında kalan küçük bütçeli projelerdir.

Grafik 3
Projelerin Maliyetlere Göre Sınıflandırılması

Kaynak: New York Katılımcı Bütçeleme Çevrimiçi Oy Kullanma sitesi verilerine dayanılarak tarafımızdan hesaplanmıştır, <<https://mypb.community/summary>>, 28.02.2019.

Kabul edilen, uygulaması biten veya devam eden projelerin ise %74,77'si küçük bütçeli projelerden oluşmaktadır. Buna karşılık teklif edilen projeler içinde 800 bin dolar üstünde önerilen projelerin oranı sadece 1,20 iken kabul edilen projeler içerisinde 800 bin dolar ve üzeri proje oranı %0,83'dür. Bu durum katılımcı bütçe sürecinde projelerin tabana yayıldıkça insanların sahiplenme arzusunun arttığını, aynı şekilde yerel yönetimler ilgili bütçe döneminde bu projeleri bitirdikleri gözlemlenmiştir.

Her ne kadar kent ölçeği büyük olsa da New York katılımcı bütçesi bu anlamda diğer ülke örnekleri ile karşılaştırıldığında oransal olarak düşük kalmasına rağmen halkın memnuniyetinin yüksek olduğu görülmektedir. Bunun temel nedeni katılımcı bütçe sürecinin New York'ta teknoloji desteği ile tüm ayrıntıları ile vatandaşları bilgilendirecek şekilde çok başarılı şekilde dizayn edilmesidir. Vatandaş kamu hizmetleri hakkında New York'ta sadece katılımcı bütçe anlamında değil diğer pek çok yerel hizmeti onlar hakkındaki detaylı bilgileri çevrimiçi olarak görmekte ve işlem yapabilmektedir. Açık veri esasına dayanan sistemin başarısı kent sakinlerini birer dijital okuryazar haline getirmiş ve yerel yönetimle halk arasında sürekli bir diyalog kanalının oluşumuna imkân sunmaktadır.

7. Sonuç

Katılımcı Bütçe; kamu kaynaklarının tahsisi konusunda vatandaşa doğrudan katılım hakkı vermektedir. Temsili demokrasinin aksayan yönlerini giderme ve kit kaynakların paylaşımında vatandaşların söz sahibi olmalarının demokrasiyi güçlendirici olduğu görülmektedir. Katılımcı bütçe yeniden dağıtım mekanizmasıdır. İlke olarak yeniden dağılım mekanizma ile gereksinimlerin daha adil dağılımı beklenmektedir. Genelde ülke uygulamalarında ekonomik açıdan daha geri planda kalan grupların daha fazla sürece ilgi gösterdiği görülmektedir. Sürdürülebilirliği sağlandığı takdirde katılımcı bütçenin mevcut duruma göre daha fazla şeffaflık sağladığı görülmektedir. Katılımcı Bütçe sisteminin başarısında resmi ve gayri resmi politik sistemin konuya yaklaşım tarzı büyük önem arz etmektedir. Halkın taleplerine ve sesini dinleme arzusu taşıyanlar açısından katılımcı bütçeleme önemli bir araçtır. Bu aracın etkin kullanımı yasal, kurumsal mevzuatın ve politika belgelerinin oluşturulmasına ve uygulanmasına bağlıdır. Çalışma özelinde incelediğimiz ve dünyanın en önemli finansman merkezi olan New York'un 8. kez katılımcı bütçe dönemi yaşaması ve daha çok neo-liberal ekonomik politikalar ile anılan kentte bu sistemin uygulama alanı bulması konuyu incelemeye değer kılmıştır. New York deneyimi katılımcı bütçe sisteminin teknolojik altyapısının güçlü olmasının önemini ortaya koymuş ve projelerin daha küçük ölçekli olması durumunda başarıya ulaştığını göstermiştir. Katılımcı bütçeleme de önerilen ve kabul edilen projelerin ağırlıklı olarak küçük ölçekli projeler olduğu görülmektedir. Ölçek büyüdükçe sunulan proje sayısı ve uygulamada bitirilmesinde zorluklar yaşanmaktadır. Genellikle bir mali yıl içerisinde sonuçlanacak projelerin tercih edildiği gözlemlenmektedir.

Kaynaklar

Alegre, P. (2003), *Case study 2-Porto Alegre, Brazil: participatory approaches in budgeting and public expenditure management*, <http://ncdd.org/exchange/files/docs/PortoAllegra_Case.pdf>, 25.04.2020.

- Baiocchi, G. (2003), *Radicals in power: the Workers' Party (PT) and experiments in urban democracy in Brazil*, London, Zed Books.
- Bezard, A. (2016), *A New-York, le budget participatif renouvelle la participation démocratique*, <<http://lesbudgetsparticipatifs.fr/a-new-yk-le-budget-participatif-renouvelle-la-participation-democratique/>>, 23.01.2019.
- Brown, J. & J. Dillard & T. Hopper & L. Célérier & L.E.C. Botey (2015), "Participatory budgeting at a community level in Porto Alegre: a Bourdieusian interpretation", *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, <<https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/AAAJ-03-2013-1245/full/html>>, 25.04.2020.
- Cabannes, Y. (2004), "Participatory budgeting: a significant contribution to participatory democracy", *Environment and Urbanization*, 16(1), 27-46.
- CNNTürk (22.10.2011), *10 soruda Wall Street'i işgal et*, <<https://www.cnnturk.com/2011/guncel/10/22/10.soruda.wall.streeti.isgal.et/634047.0/index.html>>, 07.03.2019.
- Çobanoğluları, G. & A.B. Yereli (2017), "Participatory Democracy and Budgeting", *Sosyoekonomi*, 25(31), 109-126.
- D21 Platformu (2018), *Le budget participatif de New York (Etats-Unis)*, <<https://fr.d21.me/reference/le-budget-participatif-de-new-york-etats-unis>>, 07.03.2019.
- De Sousa Santos, B. (1998) "Participatory Budgeting in Porto Alegre: Toward a Redistributive Democracy", *Politics & Society*, 26(4), 461-510.
- De Sousa Santos, B. (ed.) (2005), *Democratizing democracy: Beyond the liberal democratic canon*, London: Verso.
- DEİK Dış Ekonomik İşler Kurulu (2012), *ABD Ülke Bülteni*, <<https://www.deik.org.tr/uploads/deik-amerika-birlesik-devletleri-ulke-bulteni-mart-2012.pdf>> 25.04.2020.
- Dias, N. (ed.) (2014), *Hope for Democracy - 25 Years of Participatory Budgeting Worldwide*, Loco Association, <http://www.in-loco.pt/upload_folder/edicoes/1279dd27-d1b1-40c9-ac77-c75f31f82ba2.pdf>, 25.02.2019.
- Dillard, M.E. (1963), *An Album of New Netherland*, New York City: Twayne Publishers, Inc., <<http://www.hollandsociety.org/wp-content/uploads/Comb-An-Album-of-New-Netherland-by-Dilliard-Red.pdf>>, 12.02.2020.
- Fölscher, A. (2007), "Participatory Budgeting in Central and Eastern Europa", içinde: *Participatory Budgeting*, A. Shah (ed.), The World Bank Washington D.C.: The World Bank-The Public Sector Governance and Accountability Series.
- Goldfrank, B. (2006), *Lessons From Latin American Experience in Participatory Budgeting*, <https://www.researchgate.net/publication/253455515_Lessons_from_Latin_American_Experience_in_Participatory_Budgeting>, 22.02.2019.
- Goldsmith, W.W. & B.C. Vainer (2001), "Participatory Budgeting and Power Politics in Porto Alegre", *Lincoln Institute Land Lines Journal*, <<https://www.lincolnst.edu/publications/articles/participatory-budgeting-power-politics-porto-alegre>>, 28.02.2019.
- Lerner, J. (2018) *Participatory Budgeting in NYC*, <<https://www.participatorybudgeting.org/participatory-budgeting-in-nyc/>>, 11.04.2019.

- Marquetti, A. & C.E. Silva & A. Campbell (2012), "Participatory economic democracy in action: Participatory budgeting in Porto Alegre, 1989-2004", *Review of Radical Political Economics*, 44(1), 62-81.
- Moynihan, D.P. (2007), "Citizen participation in budgeting: Prospects for developing countries", içinde: *Participatory Budgeting*, ed. A. Shah, The World Bank, Washington, DC, 55-87.
- Napolitano, A. (2015), *Report on Paris: 'largest' participatory budget in Europe*, <<https://pbnetwork.org.uk/report-on-paris-largest-participatory-budget-in-europe/>>, 20.02.2019.
- Naseer, M.A. & P. Bimal & T.V. Kumar (2015), "Participatory E-budgeting using GIS-based spatial decision support system: Kozhikode municipal corporation", içinde: *e-governance for smart cities*, Springer, Singapore, 307-350.
- Novy, A. & B. Leubolt (2005), "Participatory budgeting in Porto Alegre: social innovation and the dialectical relationship of state and civil society", *Urban Studies*, 42(11), 2023-2036.
- NYC (2019), *Population: Current and Projected Population*, <<https://www1.nyc.gov/site/planning/data-maps/nyc-population/current-future-populations.page#collapse3>>, 25.02.2019.
- NYC Council (2017), *New York Kent Konseyi: 7. Dönem Kazananlar Listesi*, <<https://council.nyc.gov/pb/cycle-7-results/>>, 28.02.2019.
- NYC Planning (2017), *Migration Info Brief*, <<https://www1.nyc.gov/assets/planning/download/pdf/about/dcp-priorities/data-expertise/migration-info-brief.pdf?r=1>>, 20.02.2019.
- PB NYC (2012), *Participatory Budgeting in New York City 2013-2014 Rulebook*, <<https://www.participatorybudgeting.org/wp-content/uploads/2012/07/PB NYC-2013-2014-Rulebook-easy-print-version.pdf>>, 25.02.2019.
- PB NYC (2016), *Participatory Budgeting in New York City 2016-2017 Rulebook*, <https://council.nyc.gov/wp-content/uploads/2016/05/PB NYC-2016_2017-Rulebook.pdf>, 28.02.2019.
- PB NYC (2018), *Participatory Budgeting in New York City 2018-2019 Rulebook*, <<https://www.dropbox.com/s/rx4okekzvo2g46i/PB NYC%202018-19%20Rulebook%20%28English%29%20Style%20B-FINAL.pdf?dl=0>>, 28.02.2019.
- PB NYC (2019), *Participatory Budgeting in New York City 2019-2020 Rulebook*, <<http://council.nyc.gov/pb/wp-content/uploads/sites/58/2019/10/PB NYC-Cycle-9-Rulebook-2019-2020.pdf>>, 13.01.2020.
- PB NYC (2020), *Participatory Budgeting in New York City 9. Rulebook*, <<http://council.nyc.gov/pb/wp-content/uploads/sites/58/2019/10/PB NYC-Cycle-9-Rulebook-2019-2020.pdf>>, 23.04.2013.
- Sakıncı, S. & S.A. Bursalioğlu (2014), "Bütçelemede Demokratik Bir Değişim: Katılımcı Bütçeleme", *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 4(1), 1-10.
- Secondo, D. & J. Lerner (2011), "Participatory budgeting takes root in New York City", *Social Policy*, 41(4), 22-25.
- Sintomer, Y. & C. Herzberg & A. Röcke & G. Allegretti (2012), "Transnational models of citizen participation: the case of participatory budgeting", *Journal of Public Deliberation*, 8(2), Article-9.

- U.S. Cencus Bureau (2011), *American Community Survey-Public Use Microdata Sample Population Division New York City Departmant of City Planning*, <<https://www.census.gov/programs-surveys/acs/data/pums.html>>, 26.02.2019.
- UN-Habitat (2004), *72 Fruquently Asked Questions about Participatory Budgeting*, Urban Governance Toolkit Series, <<https://unhabitat.org/books/72-frequently-asked-questions-about-participatory-budgeting/>>, 26.02.2019.
- Wampler, B. & S. McNulty & M. Touchton (2017), *Participatory Budgeting: Spreading Across the Globe*, Open Government Web Site: <<https://www.opengovpartnership.org/stories?page=42>>, 18-02-2019.
- Wampler, B. (2000), *A Guide to Participatory Budgeting*, <<http://www.internationalbudget.org/wp-content/uploads/A-Guide-to-Participatory-Budgets.pdf>>, 25.02.2019.
- Wikipedia (2020), *New York*, <https://tr.wikipedia.org/wiki/New_York>, 02.02.2020.
- World Bank (2016), *Participatory Budget Formulation*, <<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/EXTSOCIALDEVELOPMENT/EXTPCENG/0,,contentMDK:20509380~pagePK:148956~piPK:216618~theSitePK:410306,00.html>>, 15.04.2016.
- Yalçın, A.Z. (2015), "Yerel Yönetimlerde Katılımcı Bütçeleme", *Celal Bayar Üniversitesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 22(2), 311-332.